

Serdar Korucu: Bir Ermeni çocuğun Kobani hatıraları...

Posted on 26/10/2014

Bugün tüm dünyanın dikkatinin kilitlendiği Kobani, aynı zamanda bir Ermeni yurdu. 1915'te Sivas'tan 15 bin Ermeni buraya yakın bir kampa sürüldü. Birçoğu yaşamını yitirdi. Kalanlar Kobani'ye yerleşti. Bugün Ermenistan'da yaşayan Bedros Ekmanian da Kobani'de doğanlardan. Ekmanian çocukluğunun Kobanisi'ni anlattı...

Hilafet ilan ederek kendini "İslam Devleti" olarak duyuran Irak Şam İslam Devleti'nin hedefinde bulunan Kobani dünyanın gündeminde. Bölgede IŞİD ile YPG arasındaki çatışmalarda kimin hakimiyeti ele geçireceği belirsiz. Bilinense bölgenin değişmeyen kaderinin geçmişte de acılarla dolu olduğu.

Tarihçi Raymond Kevorkian'ın "Ermeni Soykırımı" kitabına göre, 1915'te bölgede bir "transit" kamp merkezi kuruluyordu. 25 Eylül 1915'te Sivas'tan "Arab Punar" yani Ayn el Arap / Kobani'deki kampa yerleştirilen 15 bin kişilik kafiye, günde 120 ile 170 kişi hayatını kaybediyordu. Kafilere yönelik saldırılar kadar bölgede etkili olan salgın hastalıklar da ölümlere neden oluyordu. Bu sürecin sonunda sağ kalan Ermeniler, geçmişteki topraklarına bakarak Suriye tarafındaki bölgede yaşamaya devam ettiler. Kiliseler inşa ettiler, okullar kurdular. Bugün izine rastlanamasa da, 1927'de açılan Khrimian İlkokulu 1962'ye kadar eğitim verdi. 1950'de eğitime başlayan AGBU Avedis Sarafian Okulu'ysa 1975'e kadar açık kaldı.

“BENİM BABAMIN MEZARI KOBANİ’DE”

Bölge Ermenilerinin büyük bölümü 1960’larda Suriye’yi terk etti. Bir kısmı ise ülkenin farklı bölgelerine taşındı. 1943 yılında bölgede doğan Bedros Ekmanian da onlardan biri. 12 yaşına kadar yaşadığı Kobani’yi bugünkünden farklı hatırlıyor. Bir zamanlar mezun olduğu okulundan da, babasının mezarının bulunduğu yerden iz kalmamış olsa da, onun için manevi değeri hala yüksek: “Kobani benim çocukluğumun geçtiği, babamın mezarının bulunduğu yer. O zamanlar bölgede iki kilisemiz vardı. Bölgeye Halep’teki episkoposluk merkezinden papaz gönderilirdi. İki de okulumuz bulunuyordu. Ben Khrimian İlkokulu’nda okumuştum. Orada iki hocam vardı: Biri Hagop diğeri Mardiros. İkisinin de ortak özelliği Kesablı olmalarıydı. O zamanlarda da, aslında bugün de Ortadoğu’da ve diasporada Kesablı hocalar yaygın. Çünkü Kesab, bölgenin Ermeni kültürü ve dili için adeta bir kale durumunda.”

“BİRKAÇ KÜRT AİLESİ VARDI, ERMENİ NÜFUS YOĞUNDU”

Ekmanian, bölgedeki demografinin de bugünden farklı olduğunu söylüyor, o zamanlar Ermenilerin şehir içinde yüksek bir nüfusa sahip olduğunu belirtiyor: “Birkaç güçlü Kürt ailesi yaşasa da, Ermeni nüfus yoğundu. Fakat Kobani’nin etrafındaki topraklar çoğunlukla Kürtlere aitti. Ermeniler, bölgede daha çok fırıncı, ayakkabıcı, demirci, terzi ya da çiftçi olarak çalışıyorlardı. Buranın Ermenilerinin büyük bölümü Dikranagerd / Diyarbakır, Siverek, Urfa, Sasun, Garmudj ve Birecik gibi merkezlerden geliyordu. Ancak bölgede olanakların az olması nedeniyle önce Ermeni gençler ayrıldı. Çoğu iş ya da eğitim için çoğunlukla Halep’e gitti.”

KOBANİ’DE “KÜÇÜK ERMENİSTAN”

12 yaşında kendisi de Halep’e giderek araba tamirciliği ile iş hayatına başlayan Bedros Ekmanian, 1940’lı ve 50’li yıllarını geçirdiği Kobani’de güçlü bir Ermeni sosyal hayatı

hatırlıyor. “Soykırımdan kurtulanlar kendilerine bir “Küçük Ermenistan” kurdular” diyor ve ekliyor: “Müzik grupları, izci takımları bulunuyor, pek çok Ermeni’nin de katıldığı futbol takımı ülke genelinde spor turnuvalarında yer alıyordu. Kentin eğlendiği bir delisi vardı. Herkes ona “Khent Nino”, yani “Deli Nerses” derdi. Birisi ona “Baron Dikran” dediğinde sinirlenir küfretmeye başlardı. Nino, bir demircinin yanında çalışıyordu. Ta ki birkaç yıl öncesine kadar yaşlanıp, öleceği Halep’teki bakımevine gidinceye kadar.”

“ERMENİLER ARAP PINAR’A ‘BİZ BİZ ÇUR’ DİRDİ”

Bedros Ekmanian, bölgede bazı Kürt ailelerin o dönemde de geçim kaynağının sınırdaki kaçakçılık olduğunu söylüyor, özellikle de en değerli malın çay olduğunu vurguluyor. Ancak bugünden farklı olarak bölgede tarımın gelişkin olduğunu ifade eden Ekmanian’ın hatırladığı Kobani bugünkünden farklı bir görünüme sahip: “Bir zamanlar kentin biraz dışında küçük bir göl vardı. Gölden çıkan iki kaynak Kobani’de birleşiyordu. Tam bu bölgede bir köprü de bulunuyordu. Büyük ırmağın adı da bölgeye Arapça “Ayn el Arab” yani “Arab Pınar” ismini veren su kaynağıydı. Kenti ikiye bölen bu pınar sayesinde 8-10 kilometrelik bir alan sulanıyordu. O zamanlar çok verimli olan bu arazide meyve ağaçları ve zeytinlikler bulunuyor, çeşitli sebzeler yetişiyordu. Özellikle bölgenin patlıcanı ünlüydü.”

Bedros Ekmanian Ermenilerin “Arap Pınar”a özel bir isim de verdiğini söylüyor: “Pınarın kaynağından çıktığı yerde “bız bız” diye çıkarttığı bir ses nedeniyle sadece Ermeniler arasında bu suyun özel bir adı vardı. Biz “Arap Pınar”a “bız bız çur” yani “bız bız ses çıkaran su” derdik. Bütün Kobani Ermenileri bugün nerede olursa olsun, birbirleriyle karşılaştıklarında “bız bız çur”u hatırlar”

“ERMENİLER GİTTİKTEN SONRA BERKETİ BİTTİ”

Ekmanian bölgeye son ziyaretindeyse geçmişteki hiçbir izi bulamamış. Bölgede bir yaşlı adamın kendisine anlattığı şu sözleri aktarıyor: “Ermeniler gittikten sonra Tanrı bu toprakların bereketini aldı. Artık buralar kurak, taş ve tozla kaplı.”

Son iki yıldır Ermenistan’ın başkenti Erivan’da gazeteci oğlu Harout ile birlikte yaşayan Bedros Ekmanian barış umudunu korumaya çalışıyor. Yeniden Suriye’deki evine döndüğünde eskisi gibi Arap, Kürt ve diğer Ermeni komşularının kendisine geçmişteki gibi “Muallim Bedig” diye hitap ederek sohbetlerine kaldıkları yerden devam edeceklerine emin. Tek isteği ise bir zamanlar atalarının acılar çektiği topraklara huzurun gelmesi. Tıpkı bugün Kobani’de yaşayan Kürtler gibi...

Kaynak: radikal.com.tr